

hvilke risikoer som kan godtas og hvilke som ikke kan godtas. Et tips her er å gradere risikoene, enten i trafikklys, eller 1-3 graderinger. Da kan dere ta utgangspunkt i de største risikoene først.

4. Dialog

I etterkant av gyldighetskontrollen og risikokontrollen står man med en viss sannsynlighet igjen med en del uavklarte spørsmål, og muligens noen risikoelementer som det bør gjøres noe med. Gå i dialog med leverandøren angående de punktene som er uakseptable, uavklarte eller som ønskes

endret. Det er i begge parter, samt den registrertes interesse, at data-behandleravtalen ivaretar de registrertes rettigheter på en god måte. Dersom avtalen dateres tilbake til rundt 2018, kan det være gode grunner til å foreslå å inngå en ny avtale, ettersom det har skjedd mye på personvernområdet de siste årene.

5. Fortsett oppfølgingen

GDPR og personvern er i rivende utvikling og er et særlig dynamisk rettsområde. Det medfører at problemstillinger som ikke var viet særlig plass ved forrige kontroll, kan være særlig aktuelle nå.

Det anbefales derfor at revisjon av avtalene og leverandørene innlemmes i et årshjul eller liknende og følges opp minimum årlig. Et annet forslag er å innlemme rapporteringskrav til data-behandleren – det kan være årlige, eller kvartalsvise. Rapporteringen kan gjerne komme fra virksomheten selv, eller gjennom en tredjepartsuttalelse. Hold data-behandlerne ansvarlige for kontraktens innhold – opprettholder de kravene til sikkerhet? Har de nye underleverandører som ikke følger av avtalen eller er godkjent? Har de fulgt slettefristene?

Certificate of Origin og ikke-preferensielle opprinnelsesregler

Stadig flere norske selskaper møter krav om å fremlegge Certificate of Origin når de eksporterer varer til land vi ikke har en handelsavtale med. Dette sertifikatet gir ingen rett til nedsatt preferensiell tollsats, men benyttes som et opprinnelsesbevis i forbindelse med blant annet lisens- og veterinærbestemmelser, kvoter, opprinnelsesmerking og handelsstatistikk.

Tollrådgiver
Helene Øien Hval
Senior Manager, BDO Advokater

Spesielt ved eksport til asiatiske land har vi sett et stort oppsving i at importør ber eksportør eller produsent i Norge fremlegge et Certificate of Origin (CoO) sammen med varene. Dette er et opprinnelsesbevis som brukes for varer med det som kalles ikke-preferensiell opprinnelse. Det betyr at varen ikke har opprinnelse etter en handelsavtale som gir en nedsatt preferensiell tollsats, men likevel kan dokumentere en opprinnelse, for eksempel i Norge.

Ordningen

I tilfeller der Norge ikke har fremforhandlet frihandelsavtaler, har vi gjennom WTO- og GATT-avtalen bundet oss til å innrømme land som eksporterer varer til Norge en MFN-tollsats. MFN står for «Most-Favoured Nation Treatment» (også kalt bestevilkårskravet) og betyr at alle andre land enn de vi har en avtale med, skal få en lik og fastsatt tollsats ved import. Norge kan for eksempel ikke velge å sette tollsatsen på vare fra ett spesifikt land høyere enn fra ett annet. Enkelt sagt bindes alle «ikke-handelspartnere» gjennom bestevilkårskravet, til å gi hverandre lik behandling innenfor alle regler knyttet til handel med varer.

De ikke-preferensielle opprinnelsesreglene benyttes i sammenheng med

bestevilkårskravet, blant annet i forbindelse med MFN-tollsats, anti-dumpingtiltak, opprinnelsesmerking, offentlige innkjøp og handelsstatistikk. Disse opprinnelsesreglene er derfor som regel mer liberale enn reglene for preferansetollbehandling, og må ikke blandes sammen.

En vare kan få nasjonal opprinnelse i Norge, uten at varen har rett til preferansetollbehandling iht. frihandelsavtalene.

De ikke-preferensielle reglene har stor betydning ved utførsel til land som har krav om at CoO skal fremlegges ved import. Ved innførsel til Norge kreves normalt ikke dokumentasjon for ikke-preferensiell opprinnelse.

Reglene

På samme måte som en frihandelsavtale inneholder regler for hva som kan defineres som opprinnelsesvarer, har vi også regler for hva som må til for å oppfylle de ikke-preferensielle opprinnelsesreglene.

WTO har i lang tid forsøkt å harmonisere de forskjellige lands regler, men dette har vist seg å være en vanskelig jobb, og det er pr. i dag opp til hvert enkelt land å sette de reglene som skal gjelde for ikke-preferensiell opprinnelse.

Dette betyr at det er stor variasjon i landenes regler, der enkelte land har generelle bestemmelser, mens andre har et mer detaljert regelverk.

I Norge reguleres de ikke-preferensielle opprinnelsesreglene i Tollavgiftsloven § 4-2.

Der slås det fast i første ledd at det med ikke-preferensiell opprinnelse menes fastsetting av opprinnelsesland på annet grunnlag enn frihandelsavtale eller ensidig preferanseordning.

I annet ledd heter det at regler om ikke-preferensiell opprinnelse får anvendelse ved bestevilkårsbehandling etter Generalavtalen om tolltariffer og handel (GATT 1994) artikkel I og ved iverksettelse av handelstiltak etter vareførselsloven kapittel 13.

Vareførselsloven § 13 regulerer blant annet bestemmelser om anti-dumpingtiltak, subsidier (utjevningstiltak) og beskyttelsestiltakssaker (som vi kan finne innenfor import av landbruksvarer).

I Vareførselsforskriften § 5-12- 1 til 5-12-14 finner vi de spesifikke opprinnelsesregler, som forklarer hva som må gjøres med produkter for å få en ikke-preferensiell opprinnelse og rett til utstedelse av et CoO.

Reglene ligner som nevnt tidligere på de listereglene vi finner i frihandelsavtalene, og hovedtrekkene er relativt like.

Både varer med opprinnelse i Norge og varer med opprinnelse i et annet land kan oppnå ikke-preferensiell opprinnelsesstatus. For norsk opprinnelse må produktet enten være fremstilt i sin helhet i Norge, eller tilstrekkelig bearbeidet eller foredlet i Norge. Tilsvarende regler gjelder for varer med opprinnelse i et annet land.

Dersom flere land har deltatt i produksjonen av et produkt, skal opprinnelseslandet være det landet der den siste vesentlige og økonomisk begrunnede bearbeidningen eller foredlingen finner sted, og som resulterer i fremstillingen av et nytt produkt, eller som representerer et vesentlig trinn i fremstillingen av et produkt.

Reglene er generelt mer liberale enn i en frihandelsavtale. For eksempel er det en typisk regel i frihandelsavtalene at for å oppnå opprinnelse gjennom bearbeiding, kan det ikke blandes inn mer enn 20 % tredjelandsvare, mens det for de ikke-preferensielle reglene tillates 50 %.

Certificate of Origin

CoO, eller det nasjonale opprinnelsesbeviset som det også kalles, er et dokument som viser varens opprinnelse, og kan brukes når importerende land krever et bevis for opprinnelsen. Det brukes når det ikke allerede er innført andre ordninger, som for eksempel en handelsavtale mellom landene.

Opprinnelsesbeviset fylles ut og underskrives av eksportøren eller bemyndiget person, og dette kan også gjøres elektronisk. Beviset må deretter attesteres av tollmyndighetene eller handelskammeret. Attesterende organ kan kreve oversettelse hvis opprinnelsesbeviset eller bakgrunnsdokumenter som blir fremlagt, er utstedt på et annet språk enn norsk eller engelsk. Dette dokumentet gir som nevnt ikke grunnlag for preferansetollbehandling.

Fiskenæringen er spesielt godt kjent med dette opprinnelsesbeviset da det ofte er krav om å fremlegge dette. Det brukes blant annet i forbindelse med

lisens- og veterinærbestemmelser i mottakerlandet.

De nasjonale ikke-preferensielle opprinnelsesregler kommer også til anvendelse for EUs autonome kvoter og WTO (GATT)-kvoter for fisk og fiskeprodukter.

For litt over fem år siden innførte toll-etaten en elektronisk løsning for å forenkle utstedelsen av CoO, der man kan logge inn i Altinn og legge inn en søknad elektronisk. Alle eksportører og deres representanter (transportører/speditører mv.) kan benytte denne skjema-løsningen. For å bruke løsningen kreves det at man har rollen regnskapsmedarbeider i Altinn.

Skjemaet fylles delvis ut automatisk med informasjon om selskapet som er logget inn. Informasjon om mottaker, transportinformasjon, eksportør og beskrivelse av varen(e) inkludert opprinnelsesland, må også fylles ut.

Den som bestiller skjemaet, signerer til slutt på en erklæring om at varene i skjemaet har den opprinnelsen som er oppgitt på skjemaet.

Når skjemaet er sent inn, vil man motta et sertifikat med stempel og underskrift fra Tolletaten.

Reglene om ikke-preferensiell opprinnelse og bruken av CoO har i praksis mest betydning for varer som utføres fra tollområdet, siden enkelte land har regler der det ved innførsel kan ha betydning om en vare er norsk eller ikke. Ved innførsel til Norge vil regler om ikke-preferensiell opprinnelse normalt ikke være av betydning.

Det andre anvendelsesområdet er ved iverksettelse av handelstiltak etter vareførselsloven kapittel 13, men Norge har ikke tradisjon for å bruke slike tiltak. Det har likevel betydning at hjemmelen finnes, og for slike tiltak mot enkelte land vil de ikke-preferensielle reglene anvendes.

Kilde: www.toll.no